

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE,
INNOVATIE EN INDUSTRIE, BUITENLANDSE ZAKEN, DIGITALISERING EN FACILITAIR
MANAGEMENT

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Overzicht van de ontwikkelingen op niveau van de Europese Unie (EU) – januari 2026

In deze mededeling aan de Vlaamse Regering wordt een overzicht gegeven van de voor Vlaanderen relevante ontwikkelingen in het Europese besluitvormingsproces tijdens de maand januari.

1. Discussies voorbij maand in de (Europese) Raad

1.1 Informele Europese Raad - Transatlantische relaties centraal

Op donderdagavond 22 januari kwamen de Europese staatshoofden en regeringsleiders samen voor een informele Europese Raad. België werd hierbij vertegenwoordigd door Eerste Minister Bart De Wever. De aanloop naar deze informele Europese Raad begon op zaterdag 17 januari toen de president van de Verenigde Staten, Donald Trump aankondigde dat China en Rusland Groenland willen verwerven, dat Denemarken niet in staat zou zijn Groenland te beschermen en dat de Verenigde Staten de meest geschikte eigenaar van Groenland zijn. Hij dreigde daarbij met 10% extra importtarieven voor de landen die troepen naar Groenland gestuurd hadden. De Europese reactie kwam er na enkele uren en was duidelijk: Europa zal verenigd, gecoördineerd en vastberaden blijven om haar soevereiniteit te verdedigen. In zijn toespraak op woensdag 21 januari in Davos bleef Trump erop hameren dat hij Groenland wil bezitten, maar hij sloot wel het gebruik van militair geweld uit en enkele uren later, na een gesprek met NAVO secretaris-generaal Rutte, bleek ook de tariefdreiging van de baan. Rutte had een twee-sporen aanpak bepleit: (1) onderhandelen van een nieuw trilateraal verdrag (Verenigde Staten, Denemarken en Groenland), voortbouwend op dat van 1951, waarin staat dat niet-NAVO landen geen toegang krijgen tot Groenland; (2) binnen de NAVO werken aan een versnelde en verhoogde aandacht voor en aanwezigheid in de Noordpool regio (met op termijn mogelijk een *Arctic Command*). De leiders kwamen dan ook samen gesterkt door de gedachte dat de ferme, eensgezinde en duidelijke Europese houding vruchten had afgeworpen. Al beseft iedereen dat de onvoorspelbaarheid zeer hoog blijft en dat Europa zich dus blijvend moeten voorbereiden op nieuwe verrassingen en vooral moet werken aan het versterken van haar strategische autonomie, of in de woorden van de Commissie: “Europe’s independence moment”.

1.2 Ministers bespreken het Europees schild voor de democratie

Tijdens de Raad Algemene Zaken kregen de ministers tekst en uitleg over de prioriteiten van het Cypriotische voorzitterschap. De werkzaamheden in de Raad Algemene Zaken zullen zich voornamelijk richten op de onderhandelingen over de EU-meerjarenbegroting, het EU-uitbreidingsproces, de instrumenten inzake rechtstaat en democratie en het verder versterken van de relaties met het Verenigd Koninkrijk en andere derde landen in West-Europa. In het kader van de jaarlijkse dialoog over de rechtsstaat hield de Raad landspecifieke besprekingen over de rechtsstaat in Estland, Denemarken, Griekenland en Spanje. Tijdens de werklunch bespraken de ministers het Europees schild voor de democratie. Het schild maakt samen met een EU-strategie voor het maatschappelijk middenveld deel uit van een democratiepakket, dat de Commissie in november 2025 heeft gepresenteerd. Het moet een aanpak bieden die de democratie op lange termijn beschermt, versterkt en bevordert. Heel wat lidstaten, waaronder België, benadrukten het nut van een “whole-of-society approach” die een nauwe samenwerking beoogt tussen de overheid, NGO’s, het bedrijfsleven. België benadrukte daarnaast ook het belang van pluralisme, vrije media en kritisch denken.

1.3 Europa tussen handelsdruk en diversificatie

In januari kwam de trans-Atlantische handelsrelatie opnieuw onder spanning te staan naar aanleiding van het Groenland-dossier, met een aankondiging van president Trump voor een 10% invoerheffing op goederen uit acht EU-lidstaten. Nadat de dreiging werd ingetrokken, en volgend op een informele Europese Raad, verlengde de EU de opschorting van het bestaande pakket tegenmaatregelen op Amerikaanse import tot augustus 2026. Zowel Vlaanderen als de EU blijven de verdere ontwikkelingen nauwgezet opvolgen, waarbij Vlaanderen blijft benadrukken dat een handelsoorlog noch in Amerikaans, noch in Europees belang is. De Raad keurde op 9 januari met een nipte gekwalificeerde meerderheid het EU-Mercosur Interim Trade Agreement (ITA) en het EU-Mercosur Partnership Agreement (EMPA) goed, inclusief bijkomende beschermingsmaatregelen voor gevoelige landbouwproducten. België

onthield zich bij deze stemmingen, binnen de intra-Belgische besluitvorming rond EU-Mercosur (ITA/EMPA) onthield ook Vlaanderen zich. Het Europees Parlement verwees het akkoord intussen door naar het Europees Hof van Justitie om de verenigbaarheid met de EU-verdragen af te toetsen, waardoor de timing, in het bijzonder de voorlopige inwerkingtreding, voorlopig onzeker blijft. Tot slot bereikten Commissievoorzitter Von der Leyen en premier Modi in New Delhi op 27 januari een politiek akkoord over een vrijhandelsovereenkomst die de tarieven tussen de EU en India aanzienlijk moet verlagen en de samenwerking met New Delhi aanzwengelt. Vlaanderen sprak zich enkele jaren geleden uit voor de heropstart van deze onderhandelingen, met als doel een commercieel significante deal die afdoende rekening houdt met onze defensieve en offensieve belangen. Gezien het grote belang van dit dossier mikt de Commissie in eerste instantie op een ondertekening tegen eind 2026, waarbij de komende maanden ook de Vlaamse evaluatie van deze deal zal worden opgestart.

1.4 De Eurogroep bespreekt de beleidsprioriteiten voor de eurozone

De Eurogroep van 19 januari stond stil bij de toetreding van Bulgarije tot de eurozone. De Bulgaarse minister, de Commissie, de Europese Centrale Bank en het Europees Stabiliteitsmechanisme informeerden de ministers over het verloop van de overstap naar de euro. De ministers wisselden van gedachten over de beleidsprioriteiten voor de eurozone, op basis van de ontwerpaanbeveling voor de eurozone, die in november gepubliceerd werd als onderdeel van het Herfstpakket. Deze aanbeveling bevat beleidsadvies op maat aan de eurozone-lidstaten over onderwerpen die van invloed zijn op de werking van de eurozone als geheel. Dit jaar ligt de nadruk in de aanbeveling op beleid om de productiviteit te verhogen en de economische veiligheid te versterken, met behoud van houdbare overheidsfinanciën. De Eurogroep besprak de benoeming van de vicepresident van de Europese Centrale Bank (ECB) en steunde kandidaat Boris Vujčić die momenteel voorzitter is van de Kroatische Nationale Bank.

1.5 Raad ECOFIN bespreekt Cypriotisch voorzitterschapsprogramma, het Europees Semester en de financiering van Oekraïne

Op de Raad Economische en Financiële Zaken (ECOFIN) van 20 januari 2026 gaf het Cypriotische voorzitterschap toelichting bij zijn werkprogramma, met focus op financiële autonomie, concurrentievermogen, de spaar- en investeringsunie en verdere steun aan Oekraïne. De Raad besliste verder om een buitensporigtekortprocedure in te leiden tegen Finland wegens overschrijding van het tekortcriterium. In het kader van het Europees Semester 2026 keurden de ministers de conclusies over het waarschuwingsmechanismeverslag goed. Er worden geen nieuwe diepgaande evaluaties opgestart, wel blijft toezicht lopen op zeven lidstaten. Verder keurde de Raad wijzigingen goed aan de herstel- en veerkrachtplannen van zes lidstaten. De ministers wisselden zoals steeds van gedachten over de economische en financiële impact van de Russische agressie tegen Oekraïne en over Europese steun aan het land. De Commissie gaf toelichting over de implementatie van het akkoord in de Europese Raad van december voor een lening van Oekraïne van 90 miljard euro (de *Ukraine Support Loan*). Gelet de urgente financieringsnoden van Oekraïne, waren lidstaten eensgezind over de noodzaak van de spoedige implementatie van de leningen.

1.6 Landbouwministers ontdekken de kansen van bio-economie en buigen zich over de herziening van de Bioverordening

Tijdens de Raad Landbouw van 26 januari stonden twee discussiepunten op de agenda. Eerst debatteerden de ministers over de kansen voor de landbouwsector binnen de nieuwe EU-strategie voor bio-economie. Iedereen was het eens over het strategisch karakter van bio-economie, zowel voor competitiviteit, strategische autonomie als klimaatverandering. België (in lijn met het Vlaams standpunt) benadrukte daarbij de centrale rol van primaire producenten en de mogelijkheden die bio-economie kan bieden om hun inkomen te diversifiëren, wat werd beaamd door de andere lidstaten en

de Commissie. Daarnaast vond er nog een gedachtewisseling plaats over de herziening van de verordening biologische landbouw. Op vraag van Vlaanderen heeft België het belang benadrukt van duidelijke importbepalingen voor biologische producten en enkele verdere voorstellen tot vereenvoudiging gedaan. Naast de twee discussiepunten stonden er ook nog een heleboel variapunten op de agenda. In de Belgische reacties daarop werd onder meer ingegaan op onze bezorgdheid rond de Chinese antidumping onderzoeken in de zuivelsector, een punt dat voor Vlaanderen heel belangrijk is.

1.7 Vlaanderen kaart mee problemen aan bij de implementatie van de EU-visserijcontroleverordeningen het gebruik van het “CATCH” systeem

Tijdens de Raad Visserij van 26 januari wees Vlaanderen, ondersteund door een grote groep van lidstaten, op de problemen bij de implementatie van de EU-visserijcontroleverordening. De nieuwe verplichting om na elke sleep de geschatte hoeveelheden vis te registreren in het elektronisch logboek blijkt in de praktijk niet werkbaar. In de Vlaamse gemengde visserij wordt in bepaalde gebieden ruim 20 verschillende vissoorten gevangen, wat het registreren per sleep zeer tijdsingrijpend maakt. Deze maatregel houdt ook onvoldoende rekening met de operationele realiteit op zee, en dreigt zelfs de veiligheid in het gedrang te brengen wanneer schippers te veel afgeleid worden door deze nieuwe taken. Ook bij de toepassing van CATCH – een elektronisch vangstcertificatie schema – dat verplicht is sinds 10 januari, stellen we heel wat structurele problemen vast en dit binnen de hele EU. Hierdoor dreigen containers met visproducten geblokkeerd te blijven in de havens. Minister Crevits vroeg voor beide punten een dringende oplossing.

1.8 Oekraïens minister van Buitenlandse Zaken ziet 2026 als een mogelijk keerpunt en geopolitieke kans voor Europa

Inzake steun aan Oekraïne spoorde de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (HV) Kallas aan tot spoedige implementatie van de steunlening voor Oekraïne. De lening dekt niet alle noden, dus blijft bilaterale steun nog steeds nodig. De Raad nam bijkomende individuele sancties aan en mikt voor het twintigste sanctiepakket op aanneme tegen 24 februari met restricties tegen energie-inkomsten, het Russisch militair-industrieel complex, de financiële en andere sectoren. Vervolgens sprak de Raad over de situatie in het Midden-Oosten. De EU zet de veroordelingen wat betreft Iran om in daden en kondigde bijkomende sancties aan tegen 21 verantwoordelijken voor de repressie en kwalificeerde de Revolutionaire Garde als terroristische organisatie. De Raad gaf daarnaast aan bereid te zijn om met de Verenigde Staten samen te werken aan de uitvoering van het omvattende plan om het Gaza-conflict te beëindigen, waarbij een Vredesraad zijn missie als overgangsregering uitvoert, overeenkomstig Resolutie 2803 van de VN-Veiligheidsraad. Tot slot werd over Syrië algemeen bepaald dat een inclusieve politieke transitie en een nationaal verzoeningsproces van cruciaal belang zijn om te voorkomen dat het land weer tot instabiliteit vervalt.

1.9 Informele raad onderwijs 29-30/1

Op 29 en 30 januari vond in Nicosia (Cyprus) de informele Europese Onderwijsraad plaats onder het Cypriotische voorzitterschap. Secretaris-generaal van het departement Onderwijs, Ann Verhaegen, nam deel ter vervanging van minister Demir. In de gesloten break-outs over het lerarenberoep benadrukte Vlaanderen het belang van onderwijskwaliteit, sterke basisvaardigheden en doeltreffend klasmanagement met aandacht voor discipline. De lidstaten deelden ook het belang van een smartphoneverbod op school. De Vlaamse lerarencampagnes *“Lesgeven is alles geven”* en *“Word jij Meester in Vlaanderen?”* kregen brede bijval bij de aanwezige ministers en werden erkend als goede praktijken voor de positieve profilering van het lerarenberoep. Tijdens de rondetafel over de rol van onderwijs in het Europees Semester pleitte Vlaanderen voor een beleidsdialoog die rekening houdt met het meerjarige karakter van onderwijshervormingen, met respect voor het subsidiariteitsbeginsel.

Vlaanderen uitte daarbij ook voorzichtigheid over een mogelijke koppeling van het Europees Semester aan financiering in het volgende MFK.

2. Ontwikkelingen inzake EU-regelgeving

2.1. Commissievoorstellen

In januari 2026 werd één voorstel van richtlijn gepubliceerd.

- Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directive (EU) 2022/2555 as regards simplification measures and alignment with the [Proposal for the Cybersecurity Act 2].

In januari 2026 werden vier voorstellen van verordening gepubliceerd.

- Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Regulation (EU) 2024/792 establishing the Ukraine Facility
- Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL implementing enhanced cooperation on the establishment of the Ukraine Support Loan for 2026 and 2027
- Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the European Union Agency for Cybersecurity (ENISA), the European cybersecurity certification framework, and ICT supply chain security and repealing Regulation (EU) 2019/881 (The Cybersecurity Act 2)
- Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on digital networks, amending Regulation (EU) 2015/2120, Directive 2002/58/EC and Decision No 676/2002/EC and repealing Regulation (EU) 2018/1971, Directive (EU) 2018/1972 and Decision No 243/2012/EU (Digital Networks Act)

2.2. Aangenomen richtlijnen

In januari 2026 werd één aangenomen richtlijn gepubliceerd.

- Richtlijn (EU) 2026/192 van de Commissie van 28 januari 2026 tot wijziging van aanhangsel A van bijlage II bij Richtlijn 2009/48/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de veiligheid van speelgoed, wat kobalt betreft

2.3. Omzetting EU-richtlijnen in de Vlaamse rechtsorde

In bijlage II staat een stand van zaken van de omzetting van EU-richtlijnen in de Vlaamse rechtsorde.

Vlaamse omzettingstabellen

De Europese Commissie publiceert jaarlijks het Single Market and Competitiveness Scoreboard, waarin de omzettingsprestaties van de 27 lidstaten voor interne marktrichtlijnen worden geëvalueerd. Daarbij wordt gewerkt met halfjaarlijkse momentopnames (juni en december), wat zorgt voor een consistente rapportering van het omzettingsdeficit.

Ook in Vlaanderen wordt deze methodiek gevolgd om de cijfers gestructureerd op te volgen. De tellingen kunnen wel afwijken, aangezien de Vlaamse rapportering alle om te zetten richtlijnen omvat en niet enkel de interne marktrichtlijnen.

In de bijlagen vindt u drie tabellen:

- De eerste twee geven een stand van zaken op de volgende twee meetmomenten.
- De derde biedt een vooruitblik op richtlijnen met een omzettingstermijn binnen een jaar of later.

Deze werkwijze laat toe om de omzetting van richtlijnen helder en regelmatig op te volgen, gebaseerd op een Europese aanpak.

Tabel met om te zetten richtlijnen tegen juni 2026

De tabel telt 15 richtlijnen die Vlaanderen moet omzetten. Hiervan is slechts 1 richtlijn reeds omgezet.

Tabel met om te zetten richtlijnen tegen december 2026

De tabel telt 9 richtlijnen die Vlaanderen moet omzetten.

Tabel met om te zetten richtlijnen na juni 2027 (en later)

De tabel telt 13 richtlijnen die Vlaanderen moet omzetten.

2.4. Stand van zaken inbreukdossiers

De Vlaamse overheid moest in januari 2026 nog maatregelen nemen in 28 inbreukdossiers (= de *lopende* inbreukdossiers). Het gaat om:

- 16 inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen
- 12 inbreukdossiers wegens niet-correcte toepassing van richtlijnen of andere bronnen van het Europees recht

De Vlaamse overheid was in januari 2026 betrokken in 9 inbreukdossiers waarin de nodige maatregelen reeds werden genomen (= de *afgeronde* inbreukdossiers). Het gaat om:

- 6 inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen
- 3 inbreukdossiers wegens niet-correcte toepassing van richtlijnen of andere bronnen van het Europees recht

Meer informatie vindt u als bijlage:

BIJLAGE I	Agenda binnen de (Europese) Raad
BIJLAGE II	Ontwikkelingen op het niveau van de omzettingen en inbreuken

Matthias DIEPENDAELE

Minister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en
Facilitair Management